

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Maahanmuuttoviraston turvapaikkaprosessista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Leena Meren /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 228/2016 vp:

Aikooko ministeri ryhtyä toimenpiteisiin että Maahanmuuttoviraston turvapaikkapäätöksiin liittyvästä päätöksentekoprosessista säädetään lailla ja että vastaisuudessa myös myönteiset päätökset ratkaistaan esittelystä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Maahanmuuttoviraston päätöksenteon yhdenmukaisuuden perusta on työntekijöiden perusteellinen kouluttaminen ratkaisuun vaikuttavista seikoista. Virasto muodostaa päätöslinjauksia, joita viraston työntekijöiden tulee noudattaa päätöksissään. Maahanmuuttovirasto tekee osana viraston säännönmukaista laillisuusvalvontaa tarkistuksia jo tehtyihin päätöksiin. Tulosalueen johtajat suorittavat pistokokeita, joissa he tarkastavat sekä oman että toisen tulosalueen päätöksiä. Päätösten lainmukaisuutta valvotaan myös hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen perusteella. Sisäministeriö tekee laillisuusvalvontatarkastuksia Maahanmuuttovirastossa ja seuraa viraston toimintaa myös muutoin.

Hallintolain 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Turvapaikanhakijoiden määrän kasvettua merkittävästi syksyllä 2015 Maahanmuuttovirasto päätti siirtyä myös turvapaikkayksikössä osittain kevyempään menettelyyn hakemusten ratkaisemisessa. Asiaa oli virastossa selvitetty jo ennen syksyn 2015 hakijaruuhkaa. Viraston muissa asiaryhmissä päätöksentekomenettelyä on kevennetty jo vuosia aikaisemmin yksinkertaisimmissa asiaryhmissä ja selkeimmissä tapauksissa. Menettelyssä ei ole todettu merkittäviä ongelmia ja se on parantanut päätöksenteon sujuvuutta.

Ilman esittelyä asian saavat ratkaista turvapaikkayksikössä ne virkamiehet, joilla on oikeus olla ratkaisijana esittelymenettelyssä. Tämän lisäksi ratkaisuoikeus ilman esittelyä voidaan antaa ylitarkastajalle yksikönjohtajan päätöksellä. Ratkaisuoikeuksia ei anneta uusille ylitarkastajille, vaan henkilöllä tulee olla kokemusta ja näyttöä esiteltyjen päätösten kautta siitä, että hänen osaamisensa on sillä tasolla, että ratkaisuoikeudet ilman esittelyä voidaan hänelle antaa. Ratkaisuoikeudet antaa yksikön johtaja ylitarkastajan esimiehen esittelystä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 228/2016 vp

Ilman esittelyä ratkaistaan pääsääntöisesti sellaisia päätöksiä, joiden perusteleminen on yksinkertaista. Esimerkiksi kun henkilölle myönnetään turvapaikka, on tarpeen perustella vain hänen tarpeensa turvapaikkaan. Kielteistä päätöstä tehtäessä täytyy ottaa huomioon useita vaihtoehtoisia lupia, joihin henkilö olisi voinut olla oikeutettu ja perustella miksei niistä mitään myönnetä hänelle. Lisäksi täytyy ottaa huomioon käännyttämiseen tai karkottamiseen vaikuttavat seikat.

Maahanmuuttovirasto on pyrkinyt resurssiensa tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen käyttöön muuttamalla työjärjestystään ja siirtymällä entistä laajemmin ilman esittelyä tapahtuvaan päätöksentekoon. Myös hallinto-oikeuden kokoonpanoa ollaan supistamassa ulkomaalaislaissa tarkoitetuissa valitusasioissa kolmesta kahteen jäseneseen. Muutosta koskeva HE 32/2016 on eduskuntakäsittelyssä. Sisäministeriö on kiinnittänyt maahanmuuttoviraston huomiota päätösten yhdenmukaisuuden entistä tarkempaan valvontaan. Virasto on ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin.

Maahanmuuttoviraston työjärjestys on julkinen asiakirja, joka luovutetaan sitä pyydettyä. Työjärjestys on laadittu lähinnä viraston tarpeita varten. Viraston organisaatiomuutoksen yhteydessä työjärjestys tullaan uudistamaan lähitulevaisuudessa. Tässä yhteydessä sitä pyritään samalla selkiyttämään ja päätetään sen julkaisutavasta.

Maahanmuuttoviraston päätöksenteonmenettelyn säätely viraston omassa työjärjestyksessä on mahdollistanut toiminnan nopean sopeuttamisen muuttuviin tilanteisiin. Turvapaikkapäätöksiin liittyvästä päätöksentekoprosessista säätäminen lailla saattaisi aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia ja päätöksenteon hidastumista, mikä puolestaan saattaisi toimia vetotekijänä Suomeen. Päätöksenteon yhtenäisyyden ja laadun takaaminen on hoidettavissa paremmin muilla keinoilla.

Helsingissä 9.5.2016

Sisäministeri Petteri Orpo